Evangelium u nás doma

Původ materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
20

Téma

Radostná zpráva o tom, že Bůh Ježíše vzkřísil, žádá reakci

Cíl

- Děti slyší příběh o ženách u prázdného hrobu a uvažují, jak to bylo dál — promítají do příběhu i sebe a své zkušenosti.
- Děti slyší o tom, že živý Ježíš se chce setkat se svými učedníky tam, kde jsou doma.
- Děti přemýšlí o tom, proč Marek skončil svůj příběh tak náhle a formulují svůj závěr evangelia.

Pro učitele

Biblický text: Mk 16,1-8

Výkladové poznámky

- Jádrem perikopy je **evangelium (tzn. zvěst o vzkříšení)**. Je napsáno jako příběh (v narativní podobě). V podobě krátkého vyznání např. v 1 K 15,3 b-5 se předávalo ještě před vznikem evangelií, tak ho znal Marek a cílem celé jeho práce je, aby popsal počátek tohoto evangelia, tzn. „jak to všechno začalo“.
- **Vzkříšení** není předmětná událost, není „fotografovatelné“ (J. B. Souček), nikdo ho neviděl na vlastní oči. První svědkové se s Ježíšem po jeho ukřižování setkali jako s nově působícím. O zásadních věcech, které přesahují náš horizont, lze mluvit pouze obrazně. Vzkříšení Ježíše bylo vnímáno jako zvláštní případ toho, co židé očekávali jako obecnou naději na konci věků pro všechny lidi. Tuto novou zkušenost je možno také popsat např. jako vyvýšení (např. Fp 2,6-11).
- **„Byl vzkříšen“:** Trpný rod opisuje Boží nevyslovitelné jméno, vzkříšení je dílem Boha, nikoliv vzepětím zvláštních Ježíšových sil.

- **Prázdný hrob** je výrazem vyznání o Kristově vzkříšení, nikoliv jeho důkazem. Např. apoštol Pavel ještě tradici o prázdném hrobě nezná — pro něj je podstatné, že se Ježíš zjevil Petrovi a potom Dvanácti. Prázdný hrob má ovšem také naznačit, že Ježíš žije jako osoba (nikoliv jen jako duše nebo idea), jejíž jedinečnost reprezentuje právě tělo, jeho tvar a podoba. „Tělesnost tu znamená vztahovost.“ (P. Pokorný).
- **Mládenec v bílém rouchu** má funkci interpreta, popisuje to, co se děje — z jiných evangelií víme, že prázdný hrob může také znamenat, že byl vykraden. To, co mládenec říká, je vlastně do vyprávění zasazená „formule víry“ (1 K 15,3 b-5).
- **„Do Galileje“:** Ježíš se chce s učedníky setkat tam, kde bydlí, tam, ve všedním životě, ho mají následovat. Je to vlastně také apel na čtenáře — nehledejte Ježíše na svatých místech, ve specializovaných prodejnách, hledejte ho ve všedním životě, a především ho následujte, jděte za ním.
- **Ženy se zděsily** hned při vstupu do hrobu. Hrůza a úžas přetrvávají i po rozhovoru s mládencem, reakcí je útěk. Reakce na novou skutečnost je pochopitelná, i když smutná.
- **Nikomu nic neřekly, bály se totiž.** To je původní konec Markova spisu. Zde končí vyprávění o počátku evangelia — tedy o tom, že se učedníci setkali s živým Ježíšem. To se stalo i přes to, že to ženy nikomu neřekly, Ježíš se v Galileji s učedníky setkal. Nejstarší tradice zná právě zjevení v Galileji, ostatní příběhy přicházely do tradice až později. Ženy v evangeliu mlčí i proto, že se zatím se vzkříšeným Ježíšem nesetkaly — jen setkáním s Ježíšem (např. při stolování) se rodí víra.
- Zvláštní, náhlý konec má ještě jeden účel: Nutí totiž posluchače, aby k tomu **zaujal své stanovisko**, třeba poté s větším pochopením recitoval „evangelium“, formuli víry (1Kor 13,3-5), aby přitakal „Pán byl opravdu vzkříšen“. Také proto, aby se čtenář „vrátil do Galileje“, tedy znovu na počátek spisu a četl ho ještě jednou, teď už jako ten, kdo ví o vzkříšení.
- Závěr Markova evangelia je **sumář z ostatních evangelií**, existuje v několika verzích a je pozdější. Pro ostatní evangelisty již nebylo tak samozřejmé, že by jejich adresáti znali svědectví o setkání se Vzkříšeným, proto to popisují v příběhu.

Úskalí

Bude pro děti otevřený konec stejnou výzvou, jakou je pro dospělé? Nevadí, že v Markově verzi není popsáno setkání se vzkříšeným Ježíšem? Otevřený konec je možno využít k tomu, aby děti o zvěsti vzkříšení dále uvažovaly — děti už o vzkříšení nějak slyšely, tím, že o něm uvažují, vypráví či domýšlejí příběh, se k té zvěsti osobně staví. Není třeba doplňovat z dalších evangelií, využijte Markovo specifikum.

Pro děti

Předškoláci

Využijte opět „velikonoční zahradu“ nebo obraz, ve kterém jsou kříže a hrob. Část obrazu může být překryta černou látkou nebo papírem. Rozsvítíme několik svící, které budeme během opakování minulé hodiny zhasínat — se sfouknutím nám mohou pomoci i děti, avšak pozor na chaos a spáleniny — domluvte se s dětmi, že je budete vyvolávat (je dobré mít svíček aspoň kolik je dětí), nebo to dělejte sami. Využijte motiv tmy a světla.

Minulé neděle jsme si povídali smutný příběh o konci Ježíšova života. Ježíš se modlil v zahradě a měl strach a jeho přátelé usnuli *(sfouknout jednu svíci, za každou další větou, heslem další, dělejte pauzy)*. Pak ho zradil jeho učedník Jidáš — vážení a vzdělaní kněží se ho chtěli zbavit — Pilát ho odsoudil k smrti — vojáci se mu posmívali — nemohl unést těžký kříž — ukřižovali ho a všichni se mu posmívali — a pak… *(sfoukněte další svíčku)* na kříži zemřel. Všude jako by byla tma, všechno bylo smutné a černé. Ježíše pohřbili do skalního hrobu, do jeskyně. Všichni plakali. Učedníci šli domů. *(Jestli nějaké svíčky zbyly, teď je sfoukněte.)*

Můžete zazpívat píseň *Ostří jarních stébel* z připravovaného zpěvníku, druhou sloku (přímý odkaz najdete v online verzi úlohy — viz 20.1.3).

Co bylo dál? Třetí den šly ke hrobu tři velmi smutné ženy, Marie, druhá Marie a Salome. Všude byla ještě tma, ale na východě už svítalo. Když přišly k hrobu, uviděly mládence v bílém oblečení a hrozně se vylekaly: „Co se to stalo?!“

Mládenec jim řekl: „Nebojte se, ničeho se už nemusíte bát. Vidíte, hrob je prázdný, nikdo tu není. Pán Bůh totiž Ježíše vzkřísil. Vidíte, všechna ta smutná tma je pryč!“

(Můžete rozsvítit svíčku, např. větší než ostatní, odstranit černý šátek apod.) Marie, Marie a Salome nic neřekly, jen se divily.

Mládenec jim řekl: „Jděte za ostatními Ježíšovými učedníky a vyřiďte jim, že se s nimi chce setkat. Potkají se s ním v Galileji, tam kde jsou učedníci doma.“

Ženy vyšly z hrobu — venku byl den, všude bylo světlo a slunce zářilo vysoko na obloze. *(Můžete od velké svíčky znovu rozsvítit ostatní.)* A obě Marie i Salome se rozběhly pryč od hrobu.

Můžete pokračovat otevřenými otázkami, uvažováním — vyberte si:

Přemýšlím o tom, proč tomu mládenci nic neodpověděly? Kam zmizela tma? Zmizela i tma v jejich srdci, zmizel jejich smutek? Říkám si, kam asi běžely? Co byste dělali vy, kdybyste byli

na jejich místě? A co bylo dál…?

(Formulace „přemýšlím, říkám si…“ apod. jsou důležité proto, aby děti viděly, že nejde o jednu správnou odpověď, ale jde o to, aby samy uvažovaly nad příběhem a nějak se k němu postavily. Vy také přemýšlíte, nedisponujete tou jedinou správnou odpovědí.)

Můžete zazpívat píseň *Ostří jarních stébel* z připravovaného zpěvníku, druhou a třetí sloku (přímý odkaz najdete pod textem úlohy, pod nadpisem Kam dále).

Pomůcky: Velikonoční zahrada, obraz, svíčky, sirky.

Mladší školní děti

Kde všude jste doma, kde to znáte? (Místa a prostředí, kde jsou děti „doma“.) Nebo v čem jste „jako doma“? (Činnosti, které ovládají, které jim jdou, ve kterých se vyznají.)

Kde a v čem byli doma Ježíšovi učedníci?

(S dětmi, které rády kreslí, můžete nakreslit jejich „doma“ a obraz použít také na závěr vyprávění.)

Před nějakou dobou jsme si povídali o povolání učedníků. Jak Ježíš zavolal na různé lidi, kteří seděli u svého domu, nebo se zaobírali svou prací, dělali to, co uměli a co bylo jejich povolání.

A pak přišel Ježíš a řekl: Všechno nech za sebou, a pojď za mnou. A oni šli, opustili svůj domov a následovali Ježíše. U Ježíše však našli domov nový, bylo jim s ním dobře, byli jako jedna velká rodina — učedníci, učednice, přátelé.

A teď to skončilo. Ježíše ukřižovali a on zemřel a byl pohřben. Ten krásný domov se rozpadl. Učedníci se rozhodli, že se vrátí tam, kde dřív bydleli, do Galileje, k rybaření a dalším řemeslům.

Ale několik žen se rozhodlo, že je třeba mrtvého pohřbít s úctou, a tak se vydaly k Ježíšovu hrobu. Bylo nedělní ráno, ještě tma, ale na východě už svítalo. Ženy učednice, Marie, druhá Marie a Salome kráčely k hrobu. Najednou jim to došlo. Nevědí, kdo odvalí těžký kámen, který zakrýval hrob. Možná jdou zbytečně. Ani tu poslední službu nebudou moci Ježíši prokázat.

Ale pak to uviděly! Hrob byl otevřený a vevnitř seděl mládenec v bílém rouchu. Jako by se rozednilo, jako by jasné nebe vstoupilo do hrobu, jako by už nebylo místo pro tmu a smrt. Ale ženy se stejně leknou. Neví, co to má všechno znamenat.

Mládenec sedící ve skalním hrobě ale nebyl němý, byl tu, aby vyřídil ženám důležitou zprávu.

„Nebojte se! Ježíš byl vzkříšen. V hrobě, kam se ukládají mrtví, ho už nehledejte. Tady se s ním setkat nemůžete. Ježíš je živý. A teď běžte do Galileje, kde jste byly dřív doma. Ježíš jde před vámi napřed. Běžte za ním. Zase ho následujte! A řekněte to učedníkům. Ježíš se s vámi chce setkat tam, kde jste doma. Teď ho budete následovat ve svém domově.“

Ženy vyběhly z hrobu, utíkaly pryč a… *(skončete vyprávění, chvíli děti napínejte tichem)*.

A dál? Dál to Marek nenapsal. Marek totiž chtěl, abychom přemýšleli, jestli a jak se můžeme setkat s Ježíšem tam, kde jsme doma. A jestli ho můžeme následovat na místech, kde to známe, tehdy, když děláme běžné věci.

Zkuste vymyslet scénku / nakreslit obraz, jak se potkají učedníci s Ježíšem tam, kde jsou jako doma. Pokud jste malovali své „doma“, nakreslete do obrazu Ježíše — kde je?

Víte, že ostatní evangelisté využili motiv „setkání u učedníků doma“ také? Viz Lukáš — Zjevení v Emauzích, Jan — zjevení u rybaření v Galileji.

Pomůcky: Papíry, pastelky.

Starší školní děti

Se staršími dětmi přečtěte oddíl Mk 16,1-8. Řekněte jim, že Markovo evangelium takto končilo. Přemýšlím o tom, jaký to má asi význam, proč to Marek takhle skončil… co myslíte vy? Má příběh nějak pokračovat, nebo má zůstat takto otevřený?

Teprve poté, co vymyslí nějaké varianty, se můžete ptát: Jak by to mělo pokračovat? Co by ženy řekly o tom, co zažily, učedníkům? Nebo jak by zněl dopis, který by jim do Galileje poslaly?

Můžete dětem nabídnout obrazové karty a nechat je pokračování příběhu poskládat z obrazových karet. Obrazové karty mají tu výhodu, že dětem nabízí nové obrazy a symboly, pomocí kterých mohou vyjádřit význam vzkříšení, mohou je napadat nové a zajímavé věci a asociace.

Nebo jim můžete prozradit, že takový strohý závěr evangelia se čtenářům nelíbil, tak Markovi žáci ještě dopsali krátký závěr. Děti mohou dopsat své pokračování evangelia (jednotlivě, ve dvojicích).

Nakonec můžete závěr (Mk 16,9-20) přečíst.

Pomůcky: Obrazové karty *Obrazy života — život v obrazech*, tužky, papíry.

Přesah

- Kde všude se setkáváme s Ježíšem? Písmo, bohoslužba, večeře Páně, bližní, trpící… Můžete nad tím uvažovat i nad písní *Jděte dál* (SV 114).
- Víte, že se ve vrcholném středověku zobrazoval Ježíš na kříži jako vítěz? Kříže jsou pak často zobrazovány jako stromy s listy a plody, Ježíš již jako vzkříšený. Fotografie takových křížů najdete na internetu např. pod heslem „Triumphkreuz“. Dětem můžete takový kříž života ukázat, případně ho srovnat s obrazy trpícího Krista. Ptejte se dětí: Co vidíte? Jaké jsou mezi obrázky rozdíly? Který obraz vypráví o smrti a který o zmrtvýchvstání? Který byste chtěli mít v kostele? Můžete zazpívat první sloku písně *Z přetěžkého kříže* (EZ 695) — kreslete kříž jako strom života. Co jsou plody, o kterých jsme zpívali? Pokud jste v minulém setkání využili kříž, ozdobte ho nyní tak, aby symbolizoval kříž života, vítězství nad smrtí (květiny, větvičky, svíčky…). Modernější ztvárnění najdete pod heslem „Auferstehungskreuz“ — kříž, který místo těla má prázdný prostor.
- Zazpívejte píseň *Nový den svítá* z připravovaného nového zpěvníku. Je to ranní písnička, může zpívat o každém ránu, které vděčně přijímáme. Ale možná je to také píseň o velikonočním ránu, mohly by si ji zpívat ženy, které viděly prázdný hrob? Umíte-li anglicky a děti aspoň trochu také, text je původně v angličtině (*Morning has broken*). Je možno na internetu najít nahrávku, pustit dětem, pak rozdat anglický text. Našli byste něco, co se vztahuje k Velikonocům, k nedělnímu ránu?
- Naučte se zpívat nějaké *Aleluja*.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Byl vzkříšen, není zde. (Mk 16,6)

Rituál

Recitace upraveného textu z 1 K 15,1 nn: „Evangelium, které jsme přijali, je základem, na němž stojíme. Skrze ně docházíme spásy — vždyť jsme přece neuvěřili nadarmo.“

Zpěv písně *Beránku, který snímáš hříchy* nebo jiného Beránku Boží.

Podle Žalmu 118

Učitel: „Kámen, jejž zavrhli stavitelé,“

Děti: „stal se kamenem úhelným.“

Učitel: „Stalo se tak skrze Hospodina,“

Děti: „tento div se udál před našimi zraky.“

Všichni: „Požehnaný, který přichází ve jménu Páně!“

Naučte se velikonoční pozdrav: Kristus byl vzkříšen — Odpověď: Opravdu byl vzkříšen. Můžete děti rozdělit na dva chóry, které si odpovídají a společně pak zpívají *Aleluja*.

Okénko do bohoslužeb

Marek: „Tak, dnes jsem dopsal to, co jsem dopsat chtěl. Totiž začátek evangelia Ježíše Krista.“

Zvědavé dítě: „Ukaž, ukaž!ale to končí nějak divně, něco ti tam chybí! Jak jsi mohl skončit: ‚…báły se totiž‘?“

Marek: „To je schválně. Můžete o tom v nedělní škole přemýšlet.“

Pokud se domluvíte s učiteli NŠ, můžete se v bohoslužbách ptát dětí, kde a v čem jsou doma (viz úvodní rozvor s mladšími školními dětmi). Jestli s naším „doma“ má něco společného také Ježíš, to můžete jít zjistit do nedělní školy.

Modlitba

Pane Ježíši, ty jsi byl vzkříšen a chceš se s námi potkat. Děkujeme ti, že se s námi chceš potkat tam, kde jsme doma. Děkujeme ti, že můžeme být doma také v kostele. Dej, ať tě vždycky následujeme. Amen.

Kam dále
Greplová, Světlana: Třetího dne vstal z mrtvých. (Katechetická příprava z cyklu…
Píseň „Ostří jarních stébel“ z připravovaného zpěvníku
Píseň „Nový den svítá“ z připravovaného zpěvníku
Píseň „Aleluja“ z připravovaného zpěvníku
Píseň „Beránku, který snímáš hříchy“ z připravovaného zpěvníku
Odkaz na píseň
Jděte dál (SV114)
Z přetěžkého kříže, který nesl Pán
Cílová skupina
Předškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)
Biblický odkaz (kat)

Marek 16,1–8